

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

Iktatószám: XX-AJFO/90/3/2019.
Ügyszám: IV/00033/2019.

Alkotmánybíróság
Budapest
Donát utca 35-45.
1015

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/33-7/2019
Érkezett:	2019 ÁPR 15.
Példány:	Képbetétivel
Melléklet:	1 db
	Kezelőiroda: [Signature]

Tárgy: a IV/00033/2019. számon érkeztetett indítvánnyal kapcsolatos jogi vélemény

Tisztelt [Redacted]!

A tárgybeli ügyben az indítványozó a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 176. § (4) és (5) bekezdése, valamint a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 103. § (7) és (8) bekezdése ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt, melyben e rendelkezések megsemmisítését kérte. Az indítványozó álláspontja szerint a fenti rendelkezések sértik a testi és lelki egészséghez, az egészséges környezethez, a magán- és családi élethez, kapcsolattartáshoz való jogát. Emellett az indítványozó szerint a fenti szabályok a hátrányos megkülönböztetés tilalmába és a megalázó, embertelen bánásmód és kínzás tilalmába is ütköznek.

Az indítvánnyal összefüggésben jogi véleményemről az Alkotmánybíróságról 2011. évi CLI. törvény 57. § (1b) bekezdésére tekintettel az alábbiak szerint tájékoztatom.

Tekintettel arra, hogy a IV/1666/2018. számú indítvány e tárgybeli üggyhöz hasonlóan a Bv.tv. 176. §-át is támadta, így az ahhoz benyújtott jogi véleményemben foglalt álláspontomat tartom irányadónak jelen beadványomban is, az alábbi kiegészítésekkel.

1. Mindenekelőtt hangsúlyozni kívánom, hogy az indítványban szereplő azon megállapítás, mely szerint „a 2013. évi CCXL. törvény egy több évtizedes szokásjogot emelt törvényi szintre

(a csomag fogadását a hozzátartozóktól), melyet 2018. július 1. napon eltörölt”, nem helytálló. A csomagküldés és fogadás lehetőségét már a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet is tartalmazta, és az a hatályos Bv. tv.-ben is biztosított, a jogalkotó csupán egyes termékek, nevezetesen az élelmiszerek, tisztálkodási szerek, dohánytermékek, gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök vagy gyógyhatású készítmények csomagban történő beküldését korlátozza, magát a csomagküldést és fogadást továbbra is a kapcsolattartás egyik formájaként biztosítja. A csomag tehát a fent említetteken kívül mindazon tárgyakat tartalmazhatja, amelyeket az elítélt engedéllyel magánál tarthat. E tárgyak beszerzésénél, összeválogatásánál tehát továbbra is érvényesül az indítványban hiányolt személyes jelleg, azaz hogy a hozzátartozó ezeket maga vásárolhatja meg és küldheti be a csomag részeként az elítélthez.

2. Indítványozó hivatkozik az Alaptörvény XX. cikkében biztosított testi és lelki egészséghez való jogának, valamint a XXI. cikk (1) bekezdés szerinti egészséges környezethez való jogának korlátozására. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján „az egészséghez való jog nem csupán az egészség-betegség paradigmájában mozog, hanem annál tágabb értelemben olyan testi és szellemi állapotot jelöl, amely lehetővé teszi a társadalomban való minél hosszabb, testi és lelki gondoktól mentes életet”.¹ A XX. cikk (1) bekezdése alapjogként biztosítja a testi és lelki egészséget, deklarálja e jognak az alanyi oldalát, míg az indítványozó által is hivatkozott (2) bekezdés csupán alkotmányos kötelezettségként értelmezett, objektív, intézményvédelmi oldalt jelent.² Az Alkotmánybíróság ezen állami kötelezettségvállalás – miszerint Magyarország elősegíti az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését – teljesítésének kritikus mértékéről kimondta, hogy „a szükséges minimum meghatározása végletes helyzethez kötődik: egyes egészségügyi ellátások, vagy az ellátás adott területen – az ország meghatározott részén – tapasztalható teljes hiánya eredményez csupán alkotmányellenességet. Ezen túlmenően az állami kötelezettségként értelmezett egészséghez való jog sérelmének nincs alkotmányos mércéje. Az egészséghez való jog ebben az összefüggésben az állammal szemben kikényszeríthető alapjogként nem értelmezhető.”³ Az egészséges környezethez való joggal összefüggésben az alkotmánybírósági gyakorlat kimondta, hogy az ugyan „nem alanyi alapjog, de nem is pusztán alkotmányos feladat (államcél), hanem az élethez való jog objektív, intézményvédelmi oldalának része, amely az emberi élet természeti alapjainak fenntartására vonatkozó állami köteletséget külön alkotmányos jogként nevesíti”.⁴ Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] környezethez való jog tárgyából és dogmatikai sajátosságából az következik, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A védelmi szint csökkentésének mértéke az elérni kívánt célhoz képest ekkor sem lehet aránytalan”.⁵

Az indítványozó állítása szerint nincs mód a büntetés-végrehajtási intézetekben az egészséges élelmiszerekhez való hozzáférésre, továbbá szerinte „az egyetlen megoldás annak, akinek valóban fontos az egészsége, hogy csomagban a szeretteivel beküldeti azt a minőségi élelmiszert, ami számára megfelelő.” Állítása szerint az egészséges környezethez való joga is amiatt sérül, mert nem tud csomagban bekérteni önmaga számára az indítványban példálózó jelleggel felsorolt termékeket.

¹ 3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [17]

² 3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [21]

³ 3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [22]

⁴ 17/2018. (X.10.) AB határozat, Indokolás [83]

⁵ 13/2018. (IX.4.) AB határozat, Indokolás [17]

Ezzel kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom. Ahogy az IM rendelet 128. §-a is rögzíti, az elítélt részére az általa végzett munka jellegének, az egészségi állapotának és az életkorának megfelelően kialakított normák alapján, legalább napi háromszori étkezést - ebből legalább egy alkalommal meleg ételt - kell biztosítani, amely emellett meg kell hogy feleljen az IM rendelet 6. melléklete szerinti élelmezési normáknak is. Az ételek tápanyagtartalma és változatossága megfelelő, az étkeztetés megfelelően igazodik az esetleges speciális szükségletekhez (pl. egészségügyi problémák, vallási szokások, stb.). A büntetés-végrehajtási intézet területén működő, a személyes szükségletekre fordítható összeg levásárlására kijelölt üzletben található áruféleségek a büntetés-végrehajtási intézetek által biztosított egész napos étkezés kiegészítésére szolgálnak, nem pedig annak kiváltására. Amennyiben a fogvatartottnak konkrét termékigénye van, azt a büntetés-végrehajtási intézetek által üzemeltetett, személyes szükségletekre fordítható összeg levásárlására kijelölt üzletekben (a továbbiakban: kiegészítő bolt) jelezheti. A kiegészítő boltok árukészletének egységesítése annak figyelembe vételével történt, hogy országos szinten melyek azok az élelmiszerek, amelyek eladása a legnagyobb mennyiségben történt meg. Azóta az intézeti jelzések alapján több termék esetében bővítésre került sor. A webshopon keresztül rendelhető termékek esetén is érvényesülnie kell annak az elvárásnak, hogy a fogvatartás rendjének és biztonságának fenntartását nem veszélyeztető termékek beszerzésére legyen csak mód. A tárolás, a termékek beszerzése ilyen esetben is komoly logisztikai és gazdasági tervezést igényel. A szabad élet körülményei között beszerezhető termékválaszték fenntartása, azonos funkciójú termékek valamennyi fajtájának elérhetővé tétele nyilvánvalóan nem biztosítható. A büntetés-végrehajtás ezért a vásárlási szokásokhoz igazodóan, a korábbi évek tapasztalatait felhasználva, valamint a biztonsági követelményeket szem előtt tartva alakította ki azt a termékkört, amelyhez a fogvatartottak hozzáférését lehetővé tette. A kapható termékek minden esetben bevizsgált, a termékbiztonsági és termékminőségi követelményeknek megfelelő árucikkek, amelyek forgalmazása, felhasználása engedélyezett. Erre figyelemmel az egészséget, környezetet komolyabban veszélyeztető jellegükről nem beszélhetünk.

3. Álláspontom szerint indítványozó nem támasztotta alá releváns alkotmányjogi érveléssel az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés szerinti kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód megvalósulását. Továbbá nem tartalmaz az indítvány releváns indokolást az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés alátámasztására sem. Az indítványozó szerint „16 ezer elítélt közül maximum 3-4 %-nak volt olyan törekvése, hogy csomagban tiltott tárgyat kéressen és azt megpróbálja becsempészni az intézetbe. A fennmaradó 96-97%-nak nem.” Álláspontom szerint ez nem felel meg a valóságnak különös tekintettel a korábbi, IV/1666/2018. számú indítványhoz fűzött jogi véleményem 2. pont c) alpontban kifejtett statisztikára és az azt követő indokolásra.

4. Álláspontom szerint az indítványozó állítása, miszerint sérül az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt kapcsolattartáshoz való joga, nem helytálló. Az indítványozó maga is kifejti, hogy a kapcsolattartáshoz való jog a büntetés-végrehajtás jogviszony alatt korlátozódik annyiban, amennyiben azt a Bv. tv. előírja. Ugyanakkor fontosnak tartom újra kiemelni, hogy a csomagküldés lehetősége továbbra is fennáll, mint a kapcsolattartás egyik eszköze és álláspontom szerint nem tekinthető jogellenes beavatkozásnak a csomagküldés szabályainak módosítása.

A csomagküldés és fogadás korlátozásával kapcsolatban szükségesnek tartom kiemelni, hogy a hazai szabályozás nemzetközi viszonylatban is kifejezetten megengedő. A legtöbb európai államban a hazaival azonos mértékben korlátozott, de több esetben a Bv.tv.-nél jóval szigorúbb szabályozással is lehet találkozni. Egyrészt Európán belül vannak olyan országok, amelyek a kapcsolattartás ezen formájára egyáltalán nem adnak lehetőséget. Így Belgiumban általános szabályként a csomagküldés nem engedélyezett, amely alól csak a nyomdai termékek képeznek

kivételt. Észtországban csak az előzetesen letartóztatottak részére engedélyezett a csomagok fogadása, a jogerősen elítéltek számára nem, mivel az az észti szervezet szerint veszélyt jelent a belső rendre és biztonságra. Franciaországban csomagok postán történő kézbesítését nem engedélyezik, ettől csak kivételes esetben, előzetes engedélyezés alapján van lehetőség eltérni. Több országban jelentősen korlátozott a csomagküldések száma. Csehországban évente kétszer, Németország legtöbb szövetségi államában évente háromszor, Szlovákiában jellemzően három havonta kaphatnak küldeményt a fogvatartottak. A fentiek mellett a legtöbb ország a csomag tartalmára vonatkozóan is bevezetett különböző korlátozásokat. Lengyelországban élelmiszer-csomag átadását havonta egy alkalommal teszik lehetővé, azonban minden, abba helyezett terméket az intézet boltjában kell megvásárolni. Finnországban a hazai szabályozáshoz hasonlóan az általánosan tiltott tárgyakon kívül (pl. fegyverek, robbanóanyagok, elektronikai eszközök, adathordozók, SIM-kártyák, hajtógáz palackok stb.) a csomagok nem tartalmazhatnak tisztálkodási szereket és kozmetikai, valamint dohánytermékeket, mert ezek megvásárlása az intézetekben történik. Romániában csak a látogatások alkalmával adható át csomag, postai úton nem küldhető, emellett a csomag nem tartalmazhat olyan élelmiszert, amely romlandó és/vagy fogyasztásra alkalmassá tételéhez melegítés, sütés, forralás szükséges. Szlovákiában a csomagküldést három termékkör vonatkozásában teszik lehetővé: lábbeli és ruhanemű-csere esetén, tankönyvek, szépirodalom, és sporteszköz küldése esetén, valamint papír-írószer, kiegészítők esetén.

5. Összegzés

A Bv. tv. és az IM rendelet indítványban támadott rendelkezései az indítványban szereplő okokból – a fenti indokok alapján – nem kifogásolhatóak, azok megfelelő alkotmányos alapon nyugszanak.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2019. április 12.

Tisztelettel,

Dr. Trócsányi László

